

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Instituttets navn

Adresse

Postboks 159

9100 Aalborg

Danmark

Kontaktperson:

Ansøgningskema (max. 1 side)

Udfyld venligst nedenstående skema.

Projektets titel og akronym:	Global flows of migrants and their impact on North European Welfare States (FLOW)
Forskningstema og tilknytning til andre temaer	Danmark og fremtidens globale strømninger

Videnskabelige emneord (max 5):	Immigration, klimaændringer, velfærdsstat, arbejdsmarked, uddannelsessystem , agentbaseret modellering
---------------------------------	--

Ansøgningsansvarlig /Principal Investigator	
Ansøgningsansvarliges navn	Christian Albrekt Larsen
Stilling	Professor
Institut/Center	SAMF / Institut for Statskundskab / CCWS
Adresse	Fibigerstræde 1, 9220 Aalborg Øst
E-mail	albrekt@dps.aau.dk
Telefon	9940 8214
Mobil	6084 9227

Projektets varighed i måneder*:	36 mdr.
---------------------------------	---------

* Projektet forventes at starte primo 2018. Projektets varighed må ikke overstige 36 måneder.

FLOW projektbeskrivelse

Resume:

FLOW adresserer problemstillinger, der er beskrevet under temaet ”Danmark og fremtidens globale strømninger”. Formålet er at bidrage med systematiske og tværfaglige analyser af 1) fremtidens migrationsstrømme, særligt konsekvenserne af klimaændringerne 2) indvandringens påvirkning af udbyggede nordeuropæiske velfærdsstater og 3) muligheder for at forbedre både den socioøkonomiske og sociokulturelle integration af indvandrere. FLOW’s mission er at levere grundforskning om migrationsstrømme og deres konsekvenser og levere anvendelsesorienteret forskning om, hvordan den socioøkonomiske og sociokulturelle integration af indvandrere kan forbedres i udbyggede velfærdsstater.

FLOW’s forskningsgrupper og hovedansøger – excellence og tværfaglighed

FLOW er et tværfagligt mødested for geografer (TECH), velfærds- og arbejdsmarkedsforskere (SAMF), migrationsforskere (SAMF/HUM) og uddannelseshistorikere og - etnografer (HUM).

- CCWS (v. Christian Albrekt Larsen, Jørgen Goul Andersen, Karen Nielsen Breidahl, Kristian Kongshøj og Troels Fage Hedegaard; SAMF) er et ledende center for komparative velfærdsstudier. CCWS vil bidrage til projektet med analyser af konsekvenser for samfundsøkonomien, den politiske opbakning til velfærdstaten og bredere mål for social sammenhængskraft.
- CoMID (v. Trine Lund Thomsen og Martin Bak Jørgensen; HUM/SAMF) er et anerkendt forskningscenter, som beskæftiger sig med migrations- og integrationsprocesser. CoMID vil bidrage til projektet med analyser af migrationens årsager og migranternes oplevelser og erfaringer med de nordeuropæiske samfund.
- RUG (v. Henning Sten Hansen, Carsten Kessler og Lise Schrøder; TECH) har en stor ekspertise i geoinformatik, klimaændringer og simulationsmodeller. RUG vil bidrage til FLOW med viden om fremtidige klimaforhold og forventende vandringsmønstre som følge heraf, samt udvikle et simulationsprogram for migrationsstrømme.
- CARMA (v. Thomas Bredgaard; SAMF) er et tværfagligt forskningscenter med fokus på arbejdsmarkedets funktionsmåde. CARMA vil bidrage med analyser om migrationens konsekvenser for arbejdsmarkedet og betingelser for migranternes integration på arbejdsmarkedet.
- CfU (v. Mette Buchardt; HUM) er et tværfagligt center, der forsker i udviklingen og implementeringen af uddannelse og uddannelsespolitikker i de europæiske velfærdsstater. CfU bidrager med historisk og etnografisk viden om uddannelsessystemets policystrategier ift. indvandring med henblik på forbedret policy og effektiv implementering lokalt.

Hovedansøger Christian Albrekt Larsen er professor i komparative velfærdsstudier, doktor i sociologi, forskningsleder af CCWS, tidligere sære aude DFF-forskningsleder og siddende medlem af det Frie Forskningsråd for Samfund og Erhverv (FSE).

FLOW's problemstilling og state of the art – de store samfundsmæssige udfordringer

FLOW adresserer situationen beskrevet i opslagsteksten, hvor *"globale udfordringer i relation til blandt andet klima, ulighed og væbnede konflikter fører til, at mange ønsker at søge bedre livsvilkår i nye lande - og bevægelserne udfordrer både lokalt, nationalt og globalt"* (opslagstekst). Antallet af indvandrere er stigende. I 2000 levede 173 millioner udenlandske fødte i værtslande. Det var i 2015 steget til 244 millioner (United Nations 2015). Indvandring defineres som en situation, hvor en person forlader en nationalstat for at tage permanent ophold i en anden. FLOW adresserer denne mere permanente indvandring, mens spørgsmål om uddannelsesophold, pendling, sæsonarbejde mv. udelades. Nordeuropa defineres som de nordiske lande samt Holland og Tyskland. Den overordnede tese er, at disse nogenlunde ensartede lande står overfor sammenlignelige udfordringer. Endvidere har staterne håndteret udfordringerne forskelligt, hvilket giver muligheder for "isolere" dynamikker og udveksle erfaringer. FLOW's hovedspørgsmål er, *hvordan indvandring og en udbygget velfærdsstat kan kombineres i fremtiden*. Det leder til følgende tre underspørgsmål:

- 1: Hvilke migrationsstrømme kan Nordeuropa forvente i fremtiden?
- 2: Hvordan påvirker stigende indvandring nordeuropæiske velfærdsstater?
- 3: Hvordan forbedres den socioøkonomiske og sociokulturelle integration af indvandrere i nordeuropæiske velfærdsstater?

Adj 1: Migrationsstrømme opstår i et kompleks samspil mellem "push-" og "pull-faktorer". Det er kun en mindre andel indvandrere, der er personligt forfulgte i Geneve-konventionen snævre forstand. Hovedparten af indvandrere krydser nationalstatsgrænser for at opnå bedre livsvilkår; hvad enten det handler om flugt fra et krigshærgt land, hungersnød eller blot en drøm om højere (eller endnu højere) levestandard. Det er derfor vanskeligt at sætte på formel, hvornår og hvorfor mennesker bryder op. Men der er enighed om, at basale livsvilkår som føde og husly udgør strukturelle vilkår. Klimaændringerne vil forstærke vandring over landegrænser, da dele af Afrika, Mellemøsten og dele af Sydeuropa forventes at blive vanskeligt beboelige. En rapport fra Internal Displacement Monitor Centre viser, at langt hovedparten af de internt fordrevne (der endnu ikke er indvandrere) er brudt op på grund af naturkatastrofer; herunder i særdeleshed ekstreme vejrforhold (2016). I 2016 var over dobbelt så mange brudt op på grund af naturkatastrofer, som på grund af konflikter og vold. Ifølge the International Organisation for Migration (IOM) kan der i 2050 være op imod 200 millioner indvandrere som følge af klimaændringer (2008). Den hidtidige forskning har været præget af økonomiske analyser, hvor indkomstgabet mellem lande har været centralt (f.eks. Collier 2013), og sociologiske analyser, hvor netværkseffekter mellem diasporas i værts- og oprindelsesland har været centralt (f.eks. Massey, Durand & Malone 2002). Specielt datamateriale fra indvandring mellem Mexico og USA har været brugt til at udvikle teorier om strømningsmønstre. FLOW bidrager til feltet med tværfaglige analyser, der fokuserer specifikt på klimaændringer og situationen i Nordeuropa (se Arbejdspakke 1).

Adj. 2: Indvandringens konsekvenser for værtslandet har været domineret af amerikanske økonomiske studier. Én af hovedkonklusionerne er, at indvandring er en stor økonomisk fordel, selvom lønninger trykkes i enkelte sektorer. Den nordeuropæiske kontekst er dog markant anderledes end den nordamerikanske (Kogan 2007). De nordeuropæiske lande har anderledes regulerede arbejdsmarkeder,

mere udbyggede velfærdsstater og højere lønniveauer. Det beskytter lønniveauer i majoritetsbefolkningen, men efterlader en stor gruppe indvandrere uden for arbejdsmarkedet, som modtagere af forskellige velfærdsydelser, der oprindeligt var tiltænkt majoritetsbefolkningen. Det har ledt til en række studier af indvandringens betydning for finansiering af velfærdsstaten, indvandreres (manglende) sociokulturelle integration, italesættelsen af ”indvandringsproblemet” og majoritetsbefolkningens politiske reaktioner; herunder i særdelshed fremvækst af populistiske højrepartier og deres krav om begrænset indvandringen og adgang til velfærdsydelser. FLOW viderefører dette spirende europæiske forskningsfelt i Arbejdspakke 2. Det sker med et særligt blik på de nordeuropæiske lande og på de fremtidsscenarier, der udvikles i Arbejdspakke 1.

Adj. 3. De nordeuropæiske stater har de seneste to årtier eksperimenteret med nationale integrationspolitikker. Den statslige intervention markerer endnu en forskel til en angelsaksiske kontekst. Den komparative europæiske forskning har primært fokuseret på, hvordan landene har forholdt sig til højt politiserede spørgsmål som regler for tilkendelse af asyl, statsborgerskab, familiesammenføring, minoritetsrettigheder mv. Der har også været forsket i, hvordan disse regelsæt afspejler dominerende diskurser om ”problemet” og historiske nationsbygningserfaringer. I Arbejdspakke 3 udbygger FLOW dette felt med komparative analyser af, hvordan de nordeuropæiske stater har håndteret integrationsindsatsen i uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken. Udvælgelsen af disse policy-områder er rodfæstet i analyserne fra Arbejdspakke 2, der understreger problemer knyttet til mangel på adgang til arbejdsmarkedet og på humankapital som værende helt centrale (se også Wrench, Rea & Quali 2016). Analyserne i Arbejdspakke 3 udføres med et særligt blik på de indvandrergrupper, der jf. Arbejdspakke 1 vil blive dominerende i fremtiden.

FLOW’s nationale og internationale positionering – forventede effekt

AAU er velpositioneret i den nationale migrationsforskning, hvilket blandt andet kan tilbageføres til det tidligere Akademi for Migrationsstudier (AMID). FLOW skaber en ny platform for en forskningsindsats på AAU, der kan blive det førende danske universitetsmiljø. Blandt de nærmeste ”konkurrenter” er Centre for Advanced Migration Studies ved KU. Uden for universitetsmiljøet er det specielt Rockwool Fondens forskningsenhed, der har præget den danske migrationsforskning. Enheden har siden 1997 leveret en række analyser, der primært har haft udgangspunkt i økonomisk teori (Skaksen & Jensen 2016 for en oversigt). Enhedens analyser skaber et godt udgangspunkt for at beskrive indvandreres socioøkonomiske integration i Danmark, mens den sociokulturelle integration er mere ubeskrevet. Samtidigt har enheden kun i meget begrænset omfang leveret løsningsorienterede forslag, der kræver feltspecifik viden om uddannelses-, arbejdsmarkeds- og velfærds politik. Endvidere findes der ingen danske studier af effekt af klimaændringer for migrationsstrømme til Nordeuropa. Det er derfor vores forventning, at FLOW vil få en fremstående position i det danske forskningsfelt.

Det internationale felt er fortsat domineret af den amerikanske forskning og fremstår stadig ganske fagspecifikt. Økonomer har udviklet modeller for årsager til migrationsstrømme; herunder ”push-” og ”pull-terminologien”. Politologer og sociologer har primært arbejdet med hvad Castles et al (2014) kalder historiske strukturelle årsager til migration, hvor bagvedliggende økonomiske dominansstrukturer antages at være blandt de vigtigste årsager til migration.

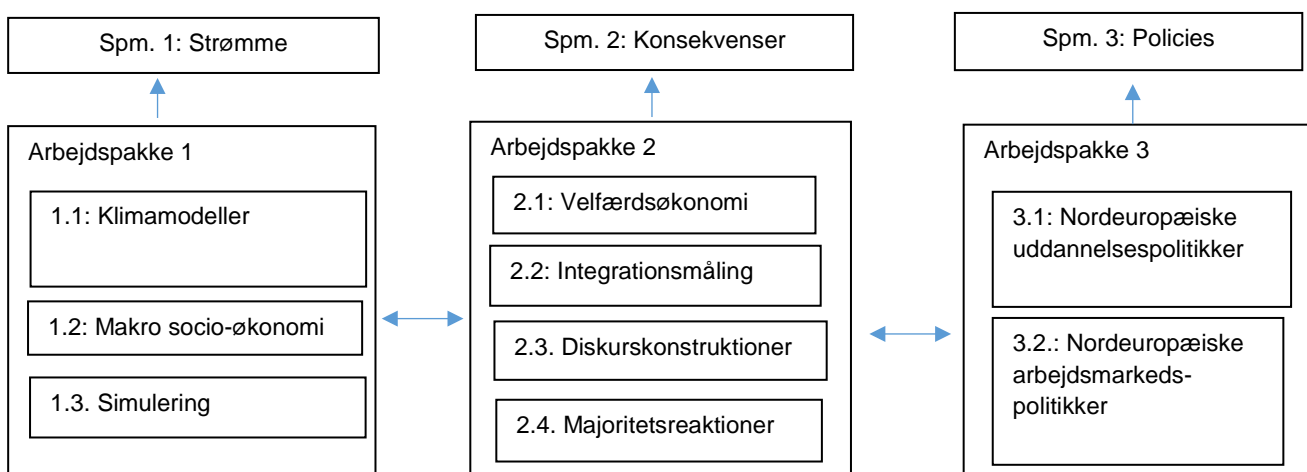

Indvandringens konsekvenser har politologer og sociologier også primært beskrevet i et konfliktperspektiv; herunder en iboende konflikt mellem værtsbefolkning og indvandrere om adgang til uddannelse, job og velfærdsydelser (f.eks. Sherif 2015). Antropologer og etnografer har leveret analyser, der ligger større vægt på indvandreres identitet og netværk. Det har ledt til teorier om diasporas betydning både for beslutning om at emigrere og mulighederne for socioøkonomisk og sociokulturel integration. En stående hypotese er, at diasporaen ikke integreres (fuldt) socioøkonomisk og sociokulturelt i værtslandet. Der er således stadig en fagdisciplinær opdeling i feltet, hvilket gør tværvidenskabelige nybrud mulige (Favell 2015). Den fagdisciplinære tilgang er dog under afvikling i takt med oprettelse af europæiske migrationsspecifikke forskningscentre. FLOW ønsker at positionere sig som ét af disse centre, med en særlig ekspertise inden for indvandring til udbyggede nordeuropæiske velfærdsstater.

FLOW's forskningsprojekter – tværfaglighed og organisering

FLOW har tre tværfaglige arbejdsplaner, der adresserer underspørgsmål 1, 2 og 3 (se Figur 1). Tværfagligheden internt i arbejdsplanerne sikres ved hjælp af personsammensætning, teoretiske tilgangsvinkler og empirisk materiale; sidstnævnte varierer fra satellitfotos, makroøkonomiske nøgletal, policy-betænkninger, surveys, herunder vignettestudier, til dybe kvalitative interviews. Data indsamles og opbevares efter AAU's etiske retningslinjer. Hver arbejdsplan koordineres af én person fra ledergruppen. FLOW tilstræber også en betydelig udveksling på tværs af de tre arbejdsplaner. Det gøres ved etablering af underprojekter, hvor delresultater bruges på tværs af arbejdsplaner. Mere lavpraktisk gøres det ved hjælp af samlet fysisk placering af post-doc's og forskningsassistenter, tværgående seminarer og fælles bogprojekter.

Figure 1: Oversigt over arbejdsplaner og delprojekter

Arbejdsplan 1: Migrationsstrømme til Nordeuropa

FLOW's beregninger af migrationsstrømme tager udgangspunkt i fundamentale "push-pull-mekanismer". I projekt 1.1. indsamles klimascenarier, der leder frem til scenarier for muligheden for landbrugsproduktion i Europa (primært Sydeuropa), Afrika og Mellemøsten. Jævnfør ovenstående er

der enighed om, at fødevareproduktion og klimabegivenheder påvirker fremtidens migrationsstrømme. Der er også enighed om, at økonomisk ulighed mellem oprindelsesland og værtslande, intern økonomisk ulighed i oprindelses- og værtsland samt tilstedeværelse af diasporas i værtslandet udgør strukturelle vilkår for migrationsstrømme (Castles, Haas & Miller 2014). I projekt 1.2. beskrives udviklingen i udviklingsniveauer, økonomisk ulighed mellem nordeuropæiske værtslande og andre lande, den interne ulighed i disse lande samt størrelsen af diasporas. Endelig bidrager FLOW i projekt 1.3 med nye simuleringmodeller, der forudsiger strømme baseret på modellering af migranternes adfærd – under forskellige forudsætninger. Grundlaget er Henning Sten Hansens LUCIA-model, der simulerer arealanvendelse og demografi og har været anvendt i flere EU-projekter, samt Carsten Kesslers samarbejde med City University of New York om globale klimaændringer og deres indvirkning på migration. Den geografiske forskning på området er optaget af strømme, mens deres konsekvenser for værtslande er mindre velbeskrevet. Det er imidlertid oplagt at integrere estimater for migrationsstrømme med analyser af konsekvenser af indvandring. Ligesom det er oplagt at integrere estimater for grad af integration (en standardantagelse er, at integrerede diasporas giver mindre ”pull”) og majoritetsbefolkningens reaktionsmønstre (en standardantagelse er, at manglende integration leder to større folkeligt krav om grænsebeskyttelse) i simuleringmodeller.

Projekt 1.1 Analyse af fremtidige klimaændringer og konsekvenserne for migrationsstrømme

Klimaændringer vil ifølge den seneste hovedrapport fra IPCC (2014) skabe stigende udfordringer for både rurale og urbane miljøer - selvom de vil være af forskellig natur. I de rurale områder vil det primært være høje temperaturer, der kombineret med svigtende nedbør vil udgøre store udfordringer for landbrugserhvervet og i visse tilfælde gøre det umuligt. Resultatet er i første omgang migration mod de store byer. Byerne bliver imidlertid også påvirket af den globale opvarmning, og der skabes ’urban heat islands’ (de Sherbinin et al., 2007), hvor det reelt vil være udfordrende at opholde sig på længere sigt. Derudover bidrager stigende havniveau og øget hyppighed af tropiske orkaner til at gøre livet svært i de kystnære områder (Piguet et al. 2011). Derfor vælger mange at rejse nordpå mod Europa. FLOW vil analysere de heraf skabte migrationsstrømme ved hjælp af statistik og satellitbilleder samt klimadata for på denne måde at skabe en kvantificerbar relation imellem klimaændringer og migrationsstrømme.
v. Henning Sten Hansen, Carsten Kessler, post doc 1 (nn).

Projekt 1.2. Beskrivelse af udviklings- og indkomstforskelle mellem nordeuropæiske værtslande og oprindelseslande samt størrelsen af diasporas. Ind- og udvandring antages ofte at være drevet af basale forskelle i indkomst. FLOW beskriver derfor indkomstgabet mellem de nordeuropæiske land og oprindelseslande. Det gøres ved hjælp af databaser, som World Wealth and Income Database (www.wid.world), EU-SILK og en række FN-databaser. Forbedringer i disse databaser muliggør beskrivende statistik, der har været umulig at frembringe i tidligere forskning. Både de absolutte velstandsniveauer og deres fordeling i oprindelseslande kan skabe yderligere dynamik i migrationsstrømme. Standardhypotesen er, at et øget (absolut) velstandsniveau fra lavt niveau fører til bedre muligheder for udvandring (da udvandring kræver ressourcer) og større ulighed i oprindelsesland fører til højere forventninger, hvilket ligeledes kan skabe et ”push”. Endelig er det en stående hypotese, at der er en positiv feedback proces, hvor tilstedeværelse af diasporas i værtslande skaber ”pull”

(Massey, Durand & Malone 2002, Collier 2013). Specielt de danske registerdata giver unikke muligheder for at levere beskrivende statistik på diasporas-udvikling, men projektet beskriver også udviklingen i de øvrige nordeuropæiske lande. v. *Christian Albrekt Larsen og Kristian Kongshøj, forskningsassistent (nn)*.

Projekt 1.3. Simulering af migrationsstrømme. Med udgangspunkt i resultaterne fra 1.1 og 1.2 udvikles der en kompleks simulationsmodel for migrationsstrømmene fra primært Afrika og Mellemøsten til Nordeuropa. Modellen vil være agentbaseret, hvor de enkelte agenter (repræsenterende forskellige grupper af indvandrere) kan tilknyttes adfærd som i den virkelige verden. Modellen vil blive implementeret ved hjælp af cellular automata tilgang i lighed med Jones & O'Neill (2016). Enkelte simulationer kan let lede til ekstreme og urealistiske resultater, hvorfor vi vil anvende en Monte Carlo tilgang med eksempelvis 100 simulationer for på denne måde at danne grundlag for en statistisk analyse af de opnåede resultater. Simuleringsmodellerne vil blive kvalificeret med human- og samfundsvidenskabelig viden om forskellige migrationstyper og betydningen af europæisk og national regulering af grænser og migrantionsstrømme. Efter at have været anvendt i de øvrige arbejdsopgaver vil der blive udviklet en endelig version af. *Henning Sten Hansen, Carsten Kessler, post doc 1 (nn)*.

Arbejdsopgave 2: Indvandringens påvirkning af nordeuropæiske velfærdsstater

Stigende indvandring påvirker de nordeuropæiske velfærdsstater på mange forskellige måder og det er fortsat til diskussion både i politiske og akademiske miljøer, hvorvidt en udbygget velfærdsstat og høj indvandring kan kombineres (f.eks. Alesina, Ferrara 2005, Banting 2005, Brady, Finnigan 2014). Svaret afhænger i høj grad af i hvilken grad indvandrere integreres socioøkonomisk og sociokulturelt. Kortlægningen af disse kontekstspecifikke konsekvenser af indvandring ligger i forlængelse af en række projekter i CoMID, CARMA, CCWS og CfU, Manglende socio-økonomisk integration på arbejdsmarkedet kan gøre indvandring til en økonomisk belastning for velfærdsstaten, skabe sociale problemer i indvandrergrupper og uvilje mod indvandrere i majoritetsbefolkningen. Med udgangspunkt i registerdata er ét af hovedresultaterne i den danske forskning, at såkaldte "ikke-vestlige" indvandrere er en økonomisk belastning, mens "vestlige-indvandrere" er en økonomisk fordel (Skaksen & Jensen 2016; Finansministeriet 2017). I projekt 2.1. viderefører FLOW denne tradition. Manglende sociokulturel integration kan skabe problemer for indvandrergrupper, der ikke føler sig accepteret og integreret i værtslandet, for majoritetsbefolkningen, der kan føle deres kultur truet, og for yderligere indvandring via netværkseffekter. Projekt 2.2. afdækker en række indikatorer for sociokulturel integration. Den faktiske økonomiske belastning og faktiske sociokulturelle integration udgør et bagtæppe for de samfundsmæssige diskurser om, hvordan indvandring påvirker velfærdsstaten. Den hidtidige forskning viser dog, at den diskursive konstruktion varierer betydeligt på tværs af nogenlunde ensartede lande. Projekt 2.3. viderefører denne tradition ved et studie på tværs af Sverige og Danmark. Endeligt er det helt centralt at analysere, hvordan de nordeuropæiske majoritetsbefolkninger reagerer politisk på stigende indvandring. Det afdækkes historisk ved hjælp af eksisterende surveydata og via nye vignette-studier, hvor casebeskrivelserne knyttes til fremtidige scenarier etableret i Arbejdsopgave 1.

Projekt 2.1. Estimering af økonomiske udgifter/indtægter fra specifikke indvandringsgrupper. Analyserne baseres på danske registerdata, hvor henholdsvis skattebetaling og tildeling af velfærdsydelse kan beskrives på individniveau og under forskellige forudsætninger for grad af arbejdsmarkedsintegration og grader af humankapital. FLOW udvider den eksisterende forskning ved at analysere de historiske erfaringer med udgiftspresset fra de migrationstyper, der kan forventes i fremtiden (jf. Arbejdspakke 1), og ved at estimere, hvordan forbedrede resultater i arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitikker (jf. Arbejdspakke 3) kan påvirke den økonomiske belastning. Derved giver FLOW et unikt fremtidsorienteret bidrag til forskningsfeltet. *Christian Albrekt Larsen, Jørgen Goul Andersen og post-doc 2 (nn).*

Projekt 2.2. Sociokulturel integration blandt indvandreregrupper i Nordeuropa. En stående teoretisk diskussion er, hvorvidt sociokulturel integration understøttes bedst af, hvad der i eksisterende forskning betegnes som hhv. en multikulturel- (f.eks. Sverige og Holland) eller assimilationsorienteret tilgang, f.eks. Danmark og Tyskland. (Kymlicka, Banting 2006, Banting 2005). Indvandreres generelle sociokulturelle integration har været svær at analysere, da det kræver målrettede spørgeskemaundersøgelser. Måling af sociokulturel integration er ét af FLOW's styrkepositioner, da de deltagende partnere har privilegeret adgang til allerede indsamlet surveydata, der kan knyttes til danske registerdata. På baggrund af disse unikke data etableres en række integrationsmål blandt ti specifikke indvandreregrupper bosat henholdsvis i Tyskland, Holland og Danmark og fem specifikke "ikke-vestlige" indvandreregrupper i Danmark, der ofte antages at være lavt sociokulturelt integreret. Dette kombineres med nye kvalitative livsbiografiske interview, der giver et humanistisk individorienteret indblik i erfaringerne med og oplevelserne af sociokulturel integration i udbyggede velfærdsstater. *Karen Nielsen Breidahl, Troels Fage Hedegaard, Trine Lund Thomsen, forskningsassistent (nn)*

Projekt 2.3. Den diskursive konstruktion af indvandringens betydning for velfærdsstaten i Danmark og Sverige. Indvandring har det sidste årti spillet en central rolle i debatten om velfærdsstaten. Balancen mellem en trang til kontrol og humanitære forpligtelser har påvirket udviklingen af politiske designs. Opretholdelse af det universalistiske princip, der er indlejret i den nordiske velfærdsstatsmodel, er i denne sammenhæng afhængig af, hvorledes offentlige politikker og tildeling af offentlige goder/rettigheder udvikles inden for et hierarkisk stratifikationssystem (Jørgensen & Thomsen 2013). Projektet undersøger hvorledes indvandring og velfærdsstat bliver anskuet og diskursivt "ramt" på forskellig vis af centrale aktører i hhv. Danmark og Sverige. Et komparativt studie af Danmark og Sverige er centralt, da de to lande, som har samme velfærdsstatsmodel, har ført meget forskellige politikker. Indvandreregrupperne dækker over arbejdsmigranter og flygtninge, herunder klimaflygtninge. Datamaterialet består af policy-narrativer. Projektet skaber en teoretisk toolbox for ny viden om inklusion og ligestilling og bidrager med ud ny model til kvalitativ konsekvensanalyse. *Trine Lund Thomsen, Martin Bak Jørgensen, post-doc 3 (nn).*

Projekt 2.4. Majoritetsbefolkningens syn på indvandreregrupper i udbyggede velfærdsstater. De nordeuropæiske majoritetsbefolkningers reaktion på stigende indvandring er central både for indretningen af den fremtidige velfærdsstat og indvandreteres mulighed for socioøkonomisk og

specielt sociokulturel integration. FLOW analyserer ved hjælp af eksisterende spørgeskemaundersøgelser (European Social Survey og valgundersøgelser), hvordan de nordeuropæiske majoritetsbefolkninger reagerer på stigende indvandring. FLOW gør det muligt at studere sammenfald mellem holdninger i majoritetsbefolkning, den reelle økonomiske pres (2.1.), den reelle sociokulturelle integration (2.2) og den diskursive konstruktion af problemet (2.3). Via privilegeret adgang til eksisterende både kvantitativt og kvalitativt materiale afdækkes også holdninger til kriterier for indvandreres adgang til en række specifikke velfærdsydelser i Danmark, Norge, Tyskland og Holland. Analyserne udbygges med nyt dansk vignette-studier, der måler majoritetsbefolkningens holdninger til specifikke situationer, hvor årsagen til migration begrundes med de klimaproblemer og socioøkonomiske forskelle, der afdækkes i Arbejdspakke 1. *Christian Albrekt Larsen, Troels Fage Hedegaard, Jørgen Goul Andersen, forskningsassistent (nn).*

Arbejdspakke 3: Integration via nordeuropæisk arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitikker

Én af de væsentligste fælles udfordringer for de nordeuropæiske lande er, at et relativt høj lønniveau besværliggør integration af indvandrere med lav produktivt på arbejdsmarkedet. Samtidigt betyder overvågningen og reguleringen af arbejdsmarkedet, at det er vanskeligt at ansætte indvandrere illegalt. De nordeuropæiske lande har imidlertid også en stor statslig kapacitet til at gennemføre offentlige politikker. Det giver unikke muligheder for at facilitere både den socioøkonomiske og sociokulturelle integration. FLOW bidrager til den eksisterende forskning ved komparativt at dække, hvordan de nordeuropæiske lande via forskellige arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitikker har forsøgt at forbedre integrationen. Den situation, hvor rimeligt ensartede lande, med rimeligt ensartede problemer, gør noget forskelligt, giver gode muligheder for at afdække succesfulde og mindre succesfulde politikker (såkaldt most-similar-case-design). Disse analyser suppleres med cases-baserede danske analyser og kvalitative interviews.

Projekt 3.1 Arbejdsmarkedsintegration med særlig vægt på flygtninges matching med arbejdsgivere. Gruppen af asylansøgere, der får tilkendt flygtningestatus har været den gruppe, der har haft vanskeligst ved at blive integreret på arbejdsmarkedet (Schultz-Nielsen, 2016; Det Økonomiske Råd, 2016). Projektet finder inspiration til en mere effektiv arbejdsmarkedsintegration ved at sammenligne med erfaringerne fra Holland, Tyskland og Sverige. Dette sker gennem desk-research af policy-dokumenter, forskningslitteratur og evalueringer, samt interviews med udvalgte eksperter og beslutningstagere. Desuden foretages en analyse af den nye danske arbejdsmarkedsrettede integrationsindsats med fokus på matchningen imellem flygtninge og arbejdsgivere. Litteraturen antyder, at virksomhedsrettede beskæftigelsesforløb kombineret med tidlig og intensiv sprogundervisning kan forbedre beskæftigelsen for flygtninge (Arendt m.fl., 2016; Ekspertgruppen, 2016). Projektet undersøger kvantitativt og kvalitativt hvordan og under hvilke omstændigheder der kan skabes bedre match imellem flygtninge og virksomhederne. Der gennemføres en kvantitativ survey, der afdækker arbejdsgivernes holdninger og adfærd i forhold til forskellige grupper af flygtninge, hvilket kombineres med interviews med flygtninge om deres oplevelser med arbejdsmarkedsintegration. Projektet kortlægger således den eksisterende arbejdsmarkedsrettede

integrationsindsats og afsøger mulighederne for forbedring. *Thomas Bredgaard, Trine Lund Thomsen og post-doc 4 (nn).*

Underprojekt 3.2. Uddannelsesintegration med særligt vægt på forventede fremtidige grupper. Det relativt høje lønniveau i de nordeuropæiske lande gør det centralt at udnytte og opbygge indvandreres human kapital i form af uddannelse (jf. Schultz-Nielsen & Skaksen, 2017). De hidtidige danske analyser peger på, at såkaldte "ikke-vestlige" indvandrere, specielt mandlige, har problemer med at opnå kompetencegivende erhvervsuddannelser; til trods for høj orientering mod uddannelse i indvandrergrupper og et højt økonomisk afkast af (danske) uddannelser (Forskningsenhed, Skaksen & Jensen 2016). Ligeledes tyder en række undersøgelser på at denne problematik allerede kan spores i grundskolen (Buchardt 2016, 2017). Samtidig mangler der viden om policyudvikling og policy implementering vedrørende overgangen mellem grundskoleuddannelse og videre uddannelse for indvandrere og deres børn. FLOW bidrager med indsigt i, hvorledes de øvrige nordeuropæiske lande har håndteret uddannelsesindsatsen i forhold til migranter og deres børn med særligt henblik på forberedelsen til arbejdsmarkedet. Herefter analyseres forskellige typer migrantgruppers succesgrad for integration på arbejdsmarkedet i et aktørperspektiv. Det gøres med hjælp af 1) livshistoriske interviews med udvalgte migrantgrupper, der afdækker deres erfaringer med det danske uddannelsessystem fra 1970 og frem (jf. Buchardt 2016, 2017), og 2) registerdatastudier af migrantgruppers deltagelse i uddannelsessystemet og beskæftigelsesgrad. Underprojektet bidrager med ny viden om hvordan uddannelsessystemets integrationsindsats har virket hvad angår forberedelsen til arbejdsmarkedet med henblik på ny og forbedret indsats. *v. Mette Buchardt og post-doc 5 Jin Hui Li.*

Ledelsesstruktur og organisering

Projektet ledes af Christian Albrekt Larsen, Thomas Bredgaard, Henning Sten Hansen, Mette Buchardt og Trine Lund Thomsen, der repræsenterer de fem involverede forskningsgrupper. Der afholdes fire årlige ledelsesmøder, hvor de overordnede beslutninger træffes. Den daglige ledelse varetages af Christian Albrekt Larsen og sekretariatsfunktionen varetages af Berit Klitgård Jacobsen på Institut for Statskundskab. Der afholdes månedlige FLOW-møder for alle deltagere (i fysisk og virtuelt møderum). Den tætte koordinering mellem projekter inden for samme arbejdsplan varetages af Henning Sten Hansen (Arbejdsplan 1), Trine Lund Thomsen (Arbejdsplan 2) og Mette Buchardt (Arbejdsplan 3). Overordnet tidsplan inklusiv dominerende aktivitet ses i Figur 2.

Nyansatte post-doc ansættes på relevante institutter med personaleansvar til institutleder og faglig reference til den involverede forskningsgruppe på instituttet. Post-doc placeres fysisk samlet i en base i henholdsvis København og Aalborg. FLOW følges af et tværfagligt internationalt *ekspertpanel* bestående af Professor Claudia Diehl (Tyskland), der er blandt de førende sociologiske migrationsforskere, professor Pauli Kettunen (Finland), der har været leder af europæisk FP7-projekt om indvandring og velfærdsstater og Professor Peter Marcotullio, (USA), der er blandt de førende geografer inden for klimaforandring og migration. Der afholdes hvert år et møde i København mellem ledelsesgruppen og ekspertpanelet. For at bidrage til at omsætte projektets forskningsresultater til praksis og identificere mere effektive integrationsindsatser etableres et *interessentpanel* under ledelse af Thomas Bredgaard, der har stor erfaring med inddragelse af eksterne partnere. Det består af de

væsentligste danske aktører på integrationsområdet som Styrelsen for International Rekruttering og Integration, Kommunernes Landsforening, Dansk Industri, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen, Dansk Flygtningehjælp og mødes årligt med ledelsesgruppen.

Figur 2: Overordnet tidsplan og dominerende aktivitet i projekter

	Mdr. 1 -6	Mdr. 6-12	Mdr. 12-18	Mdr. 18-24	Mdr.24-30	30-36
Projekt 1.1.	Datasamling	Analyse	Analyse			
Projekt 1.2	Datasamling	Analyse	Analyse			
Projekt 1.3.		Modelopbygning	Modelbygning	Simulering	Re-analyse	Simulering
Projekt 2.1.			Register-opbygning	Grundmodel	Estimation under forskellige forudsætninger	
Projekt 2.2.	Etablering af integrationsmål	Analyser af eksisterende surveymateriale		Kvalitative Interviews	Kvalitativ analyse	
Projekt 2.3.	Data DK	Data SV	Kodning	Analyse		
Projekt 2.4	Analyse af ESS survey		Vignette-studie	Analyse	Analyse	
Projekt 3.1.	Komparativt policy studie		Arbejdsgiver-survey	Interview	Analyse	Analyse
Projekt 3.2.	Komparativt policy studie	Interviews	Case- og registerdata	Analyse	Analyse	
Konference:	Start AAL			Midtvejs AAL		Afslutning KBH

Succeskriterium og impact – forventede effekter

FLOW's faglige succeskriterium er at udbygge en migrationsforskning, der er tværfaglig og anvendelig på nordeuropæiske forhold. FLOW's internationale artikler (ca. 3 – 4 per post-doc) rettes imod tværfaglige field-journals som *International Migration*, *International Migration Review* og *Journal of Ethnic and Migration Studies*, der er tværfaglige. Men selv i disse journals er det svært at afdække problemstillingerne genuint tværfagligt. Derfor publicerer ledelsesgruppen et samlet værk på Oxford University Press, hvor det tværfaglige og den nordeuropæiske kontekst understreges. Det langsigtede faglige succeskriterium er at opbygge et stærkt AAU-miljø, jf. afsnit om positionering, der er førende i Danmark og kan understøtte HORIZON-programmets satsning på migration; enten som partner eller leder (vi deltager i SC6-H2020 Consortium building Workshop i Bruxelles d. 26/10). FLOW formidler forskningsresultater til interessenter, beslutningstagere og befolkning. Specielt interessenterne på uddannelses- og arbejdsmarkedsområdet kan drage direkte nytte af FLOW's resultater; både i form af erfaringer fra andre lande og de specifikke danske studier. Interessentpanelet er centralt for denne interaktion. FLOW's ledelsesgruppe skriver også en forskningsformidlerende debatbog (nyt Hans Reitzel format, "Perspektiver", ca. 80 sider). Dertil knyttes hjemmeside, der giver adgang til dele af FLOW's datamateriale (på surveydelen via www.surveybank.aau.dk), de engelske publikationer samt en række Youtube-ekspertinterviews. Målsætningen er, at interessenter, beslutningstagere og befolkninger agerer på så oplyst et grundlag som muligt. Indvandring og udbyggede velfærdsstater er næppe uforenelige. Det er ikke et *enten eller*. Formentlig er det et *både og*. En sådan balance kræver imidlertid dyb indsigt i udfordringernes karakter, indvandringens konsekvenser og effektive integrationspolitikker. Det vil FLOW levere. Det er viden for verden.

Referencer

- Alesina, A. & Ferrara, E.L. 2005, "Ethnic Diversity and Economic Performance", *Journal of Economic Literature*, vol. 43, no. 3, pp. 762-800.
- Arendt, J.N., I. Bolvig, C. Kolodziejczyk & J. S. Petersen. 2016. *Kommunernes integrationsindsats på beskæftigelsesområdet*, Copenhagen: KORA report.
- Banting, K.G. 2005, "The multicultural welfare state: International experience and North American narratives", *Social Policy & Administration*, vol. 39, no. 2, pp. 98-115.
- Brady, D. & Finnigan, R. 2014, "Does immigration undermine public support for social policy?", *American Sociological Review*, vol. 79, no. 1, pp. 17-42.
- Buchardt, M. 2017. The "Culture" of Migrant Pupils: A Danish Nation- and Welfare-State Perspective on the European Refugee Crisis. *European Education*, 49(3).
- Buchardt, M. 2016. *Kulturforklaring: Uddannelseshistorier om muslimskhed*. (1 udg.) København: Tiderne Skifter
- Castles, S., Haas, H.d. & Miller, M.J. 2014, *The age of migration : international population movements in the modern world*, Basingstoke : Palgrave Macmillan.
- Collier, P. 2013, *Exodus: Immigration and multiculturalism in the 21st century*, Penguin UK.
- de Sherbinin A., Schiller, A. & Pulsipher, A. *Environment & Urbanization*, 19, 39-64.
- Ekspertgruppen 2015. *Delrapportering: Integrationsindsatsen for nyankomne flygtninge og familiesammenførte udlændinge*, Ekspertgruppen om udredningen af den aktive beskæftigelsesindsats
- Favell, A. 2015, *Immigration, Integration and Mobility*, Ecpr Press.
- Finansministeriet. 2017. Økonomisk analyse: Indvandreres nettobidrag til de offentlige finanser
Finansministeriet.
- Internal Displacement Monitor Centre 2016, *2016 Global Report on Internal Displacement*, Internal Displacement Monitor Centre, Oslo.
- International Organisation for Migration. 2008. Migration and Climate Change. IOM Migration Research Series, No. 31, International Organisation for Migration, Geneva.
- IPCC. 2014. *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part A: Global and Sectoral Aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of IPCC*. Cambridge University Press, UK.

- Jones, B. & O'Neill. 2016. Spatially explicit global population scenarios consistent with the shared socioeconomic pathways.. *Environmental Research Letters*, 11, 084003
- Jørgensen, MB & Thomsen, TL. 2013. "Crises Now and Then-Comparing Integration Policy Frameworks and Immigrant Target Groups in Denmark in the 1970s and 2000s", *Journal of International Migration and Integration*, vol 14, nr. 2
- Kogan, I. 2007, *Working through Barriers: Host country institutions and immigrant labour market performance in Europe*, Springer, London.
- Kymlicka, W. & Banting, K. 2006, "Immigration, multiculturalism, and the welfare state", *Ethics & International Affairs*, vol. 20, no. 3, pp. 281-304.
- Massey, D.S., Durand, J. & Malone, N.J. 2002, *Beyond smoke and mirrors: Mexican immigration in an era of economic integration*, Russell Sage Foundation.
- Piguet, E., Pecoud, A., & Guchteneire, P. 2011. Migration and climate change: An overview. *Refugee Survey Quarterly*, 33, 1-23.
- Sherif, M. 2015, *Group conflict and co-operation: Their social psychology*, Psychology Press.
- Schultz-Nielsen M. L. & Skaksen, J.R. 2017: "Indvandreres uddannelse", Rockwoolfondens forskningsenhed, arbejdspapir nr. 48.
- Skaksen, J.R. & Jensen, B. 2016, *Hvad ved vi om indvandring og integration?: Indvandringen til Danmark og forløbet af integrationen fra 1960'erne til i dag*, Gyldendal.
- United Nations. 2015, *International Migration Report 2015*, United Nations.
- Wrench, Andrea Rea & Nouria Ouali 2016. *Migrants, Ethnic Minorities and the Labour Market: Integration and Exclusion in Europe*. Palgrave Macmillan